

Marin ȚOLE

Cristina STĂNESCU

Nicoleta Cristina MATEI

GESTIUNEA FINANCIARĂ A FIRMEI

**EDIȚIA a III-a
revizuită și adăugită**

MARIN ȚOLE

CRISTINA STĂNESCU

NICOLETA CRISTINA MATEI

GESTIUNEA FINANCIARĂ A FIRMEI

EDIȚIA a III-a
revizuită și adăugită

Copyright © 2015, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris
al **Editurii Pro Universitaria**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ȚOLE, MARIN

Gestiunea financiară a firmei / Marin Țole, Cristina Stănescu,
Nicoleta Cristina Matei. - Ed. a 3-a, rev. și adăug. - București : Pro
Universitaria, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0291-8

I. Stănescu, Cristina

II. Matei, Nicoleta Cristina

658.15:061.5

Capitolul I

INTRODUCERE ÎN GESTIUNEA FINANCIARĂ A FIRMEI

1.1. Conceptul și funcțiile finanțelor firmei

Procesele de formare, de repartizare și de utilizare a fondurilor au loc atât la nivelul economiei naționale ca sistem macroeconomic, cât și la nivelul agenților economici și organismelor bancare și financiare ca entități microeconomice.

Într-o economie modernă, funcționează un anumit sistem financiar și de credit care este alcătuit din următoarele elemente:¹

- *finanțele agenților economici;*
- *bugetul general consolidat al statului (finanțele publice);*
- *asigurările sociale;*
- *asigurările de bunuri, persoane și răspundere civilă;*
- *creditul (bancar, obligatar, comercial, ipotecar).*

Fiecare dintre aceste elemente ale sistemului reflectă anumite fonduri și se delimitează între ele prin participanții la formarea lor, prin metodele folosite în acest scop și prin destinațiile pe care le capătă aceste fonduri.

Finanțele agenților economici reprezintă veriga primară, de bază, a întregului sistem financiar și de credit, deoarece, majoritatea fondurilor bănești, formate la diferite niveluri, își au izvorul în veniturile create în celulele de bază ale economiei naționale.

Activitatea economico-financiară a unei firme nu poate fi concepută în afara mediului în care funcționează și evoluează; din acest mediu, firma îșicolectează resursele și efectuează plăți, restituiri de fonduri.

¹Tole Marin (coord.), *Finanțele agenților economici*, Editura PROUniversitaria, București, 2007.

Firma, în complexitatea activității desfășurate, este o combinație de factori materiali (capital economic) cu factori umani, este un agent economic, o entitate, un centru de decizie, care evoluează într-un mediu complex, format din patru universuri independente și anume:

- *universul economic;*
- *universul financiar*
- *universul social;*
- *universul public.*

Ca entitate economică, firma intră în relații cu alți agenți pe care îi întâlnește pe diferite piețe, unde are loc schimbul de bunuri și servicii pe bază de monedă. Cantitățile de mărfuri oferite și solicitate, precum și prețurile sunt variabile, ceea ce influențează echilibrul, astfel că firma este supusă unor legi economice. În urma acestor schimburi ia naștere universul financiar, care apare simultan, ca o contraparte a celui economic și ca un univers autonom, organizat pe piețele sale proprii, pe care se schimbă active financiare și monedă.

Agenții economici și financiari, care se întâlnesc pe diferite piețe și între care apar diverse raporturi, reprezintă contextul social în care funcționează și evoluează firma.

Totalitatea raporturilor generate de formarea, repartizarea și utilizarea fondurilor bănești necesare realizării variatelor activități economice, sociale, culturale, la nivel de firmă reprezintă esența finanțelor acesteia. Finanțele firmei, deși își găsesc sediul în sfera repartiției, au o puternică influență și asupra producției, circulației și consumului.

Finanțele firmei se prezintă ca o ramură a finanțelor, care analizează mecanismele și metodele de procurare și gestionare a resurselor financiare, izvoarele și destinația acestor resurse, în vederea satisfacerii diferitelor nevoi și obținerii de profituri.

La nivelul firmei sunt create numeroase fonduri, cum sunt:²

- *fondul pentru investiții în active fixe;*
- *fondul de rulment;*
- *fondul de rezervă;*
- *fondul de cercetare științifică;*
- *fondul pentru acțiuni sociale, culturale și sportive;*
- *fondul pentru premierea și participarea salariaților la profit.*

² Ibidem, pag.18.

Principalele căi de colectare a acestor fonduri sunt:³

- *aportul asociaților sau al acționarilor;*
- *autofinanțarea;*
- *creditarea bancară;*
- *finanțarea bugetară.*

Deciziile economico-financiare care se iau în cadrul firmei, pot fi clasificate în trei categorii:

- *în ce activități trebuie investite resursele financiare ale firmei;*
- *de unde, cum și în ce condiții se pot procura fondurile necesare finanțării activității firmei;*
- *cât de mult și sub ce formă trebuie returnate fondurile împrumutate.*

Finanțele firmei îndeplinesc următoarele **funcții**:

- *funcția de repartitie;*
- *funcția de control.*

FUNCTIA DE REPARTITIE⁴

Funcția de repartitie, este influențată de:

- *formele de proprietate;*
- *autonomia agentului economic;*
- *strategiile de dezvoltare;*
- *management.*

Acestea își pun amprenta asupra formării, creșterii și repartizării fondurilor, asupra eficienței cheltuielilor, asupra desfășurării activității firmei.

La modul general, se poate spune că funcția de repartitie constă în formarea capitalurilor, alocarea și folosirea lor în scopul realizării obiectivului firmei.

Funcția de repartitie reflectă în general:

- *colectarea capitalurilor inițiale din diferite izvoare;*
- *circuitul și repartizarea acestora pe destinații;*
- *utilizarea și reconstituirea lor;*
- *modificarea proporțiilor fondurilor prin reținerea de resurse financiare ce se degajă din capacitatea de autofinanțare și atragerea unor resurse externe (aporturi noi decapital și împrumuturile);*

³ Ibidem, pag.18.

⁴ Ibidem, pag.19.

- *gestionarea capitalurilor;*
- *desfășurarea activității economice și obținerea de rezultate financiare.*

Procurarea și dezvoltarea activului economic sau a aparatului de producție reclamă existența unor izvoare de resurse bănești, corespunzătoare, de finanțare. Fondurile bănești - proprii și împrumutate avansează și se încorporează în elementele de activ, trecând prin faze ale circuitului economic, cu precizarea că, dacă activitatea firmei va fi eficientă, ele vor fi recuperate cu un surplus monetar. În aceste condiții **funcția de repartiție** *reflectă atât reconstituirea capitalurilor inițial, cât și a celor destinate expansiunii și satisfacerii altor obligații ale firmei*, ultimele două categorii de capital avându-și izvorul în surplusul monetar obținut ca efect al unei activități rentabile.

În acest context, **funcția de repartiție** reflectă în special:

- *constituirea capitalurilor proprii și împrumutate;*
- *alocarea și folosirea lor potrivit ciclurilor de exploatare și de investiții;*
- *formarea și repartizarea profitului;*
- *restituirea împrumuturilor și achitarea diferitelor obligații ale firmei.*

Prin intermediul finanțelor, respectiv prin funcția de repartiție a acestora, se formează și utilizează o gamă variată de fonduri pentru satisfacerea nevoilor proprii ale firmei, ale asociaților sau acționarilor, ale salariaților și a unor nevoi generale ale societății.

Funcția de repartiție vizează toate fluxurile financiare – intrări și ieșiri de fonduri – determinate de mișcările ce au loc în patrimoniul firmei, de procesele și fenomenele economice.

FUNCTIA DE CONTROL⁵

Funcția de control a gestionării finanțelor firmei are două laturi, dintre care una **constatativă** și alta **corectivă**, cu precizarea că acestea se împletesc organic, agenții economici având competențe nelimitate în procesul managerial, în luarea măsurilor corective, de prevenire și înlăturare a aspectelor negative ale activității.

Această funcție nu trebuie să se rezume doar la latura constatativă a fenomenelor, rolul ei fiind de a interveni cu acțiuni corective, care să contribuie la optimizarea activității.

Controlul prin intermediul finanțelor firmei presupune un anumit cadru organizatoric și măsuri care să acționeze sistematic și unitar în vederea prevenirii

⁵ Ibidem, pag.19.

abaterilor, pentru creșterea eficienței și rentabilității, pararea integrității și utilizării raționale a capitalului, respectarea legislației economice, financiare și fiscale, a regulilor și practicii jurisprudenței financiare.

Funcția de control a finanțelor are o sferă largă de aplicabilitate, cuprinzând toate fazele și laturile economice și financiare ale circuitului economic, toți indicatorii prevăzuți și efectivi din programele economice și bugetele de venituri și cheltuieli, ceea ce impune între altele, organizarea unei evidențe sistematice, corecte și reale tehnico-operative, statistice și contabile, precum și a unei previziuni fundamentate.

Controlul va fi organizat în așa fel încât:

- să constituie un instrument de prevenire și lichidare a cauzelor care provoacă risipă;
- să asigure aplicarea unui regim sever de economii;
- să asigure descoperirea și prevenirea acțiunilor perturbatorii;
- să asigure încasarea la timp a tuturor drepturilor bănești ale firmei și achitarea obligațiilor;
- să mijlocească finanțarea oportună și rațională a cheltuielilor;
- să mijlocească identificarea și mobilizarea tuturor rezervelor interne;
- să asigure creșterea veniturilor și a eficienței.

Funcția de control a finanțelor firmei se exercită prin anumite organisme, care diferă într-o oarecare măsură de la o firmă la alta, cumențiunea, însă, că forța deținătorului de capital sau a pachetului majoritar de acțiuni își pune amprenta asupra formelor de manifestare a controlului și competențelor organelor de control.

Funcția primordială a controlului la nivelul firmei este controlul financiar propriu, care este de fapt un control de gestiune.

Controlul activității de gestionare a capitalului sau a patrimoniului trebuie să vizeze, în special, următoarele obiective

- respectarea regulilor generale financiar contabile și fiscale;
- asigurarea utilizării eficiente a capitalului economic și a fondurilor;
- identificarea și mobilizarea rezervelor interne;
- urmărirea și asigurarea eficienței în fundamentarea programelor de producție, investiții și financiare;
- prevenirea, descoperirea sau recuperarea pagubelor;

- *tragerea la răspundere a celor vinovați de încălcarea disciplinei economico-financiare.*

Activitatea firmei, sub anumite aspecte, **poate fi analizată decătore bănci** (în anumite situații), mai ales **în ceea ce privește:**

- *gradul de lichiditate, solvabilitate și rentabilitate, în vederea acordării creditelor;*
- *respectarea regimului decontărilor, a formelor și instrumentelor de plată;*
- *volumul creditelor solicitate, destinația și garanția acestora, plata dobânzilor și rambursarea la timp a resurselor împrumutate.*

Activitatea firmei mai poate fi **controlată și de organele locale**, care urmăresc și verifică aplicarea legilor în domeniul economic și financiar, în special:

- *modul de stabilire și plata la timp a impozitelor, taxelor și a altor obligații ale firmei față de stat;*
- *respectarea normelor de întocmire a bilanțurilor contabile și a contului de profit și pierdere;*
- *verificare de fond a activității economico-financiare etc.*

Scopul general al controlului efectuat prin intermediul finanțelor, constă în organizarea și funcționarea firmei la cotele cele mai înalte de eficiență și respectarea cadrului legislativ, economic și financiar.

1.2. Funcțiile managementului financiar

Managementul financiar, are ca scop asigurarea resurselor financiare necesare, alocarea și utilizarea lor în mod profitabil, creșterea valorii firmei și a siguranței patrimoniului acesteia, îndeplinind un rol activ în stabilirea obiectivelor strategice și tactice ale firmei și în controlul și evaluarea îndeplinirii acestora. Cele mai importante funcții managementului financiar sunt:

a. Previziunea financiară⁶

Funcția de previziune, reprezintă ansamblul acțiunilor întreprinse de către firmă în scopul stabilirii obiectivelor, precum și a resurselor financiare necesare

⁶ Ibidem, pag.21.

atingerii acestora. Altfel spus, *funcția de previziune stabilește activitățile viitoare, condițiile în care acestea se pot realiza și rezultatele preconizate.*

Politica financiară și previziunea financiară au unele caracteristici distincte care le fac inconfundabile, acest fapt rezultând din următoarele:

- resursele financiare necesare și profitul preconizat a se obține, au rol de factori determinanți pentru a alege un proiect sau altul al dezvoltării firmei, deci al politicii generale a firmei;
- asigurarea resurselor financiare, a profitului și a echilibrului între cheltuieli și venituri se face prin metode, tehnici și proceduri specifice.

Previziunea și politica financiară trebuie să îndeplinească un rol activ în atingerea obiectivelor firmei. Pentru a îndeplini acest rol, firma trebuie să asigure realizarea unei perfecte coordonări și transpuneri a oricărui obiectiv strategic în venituri și cheltuieli.

Planificarea, ca activitate de previziune, reprezintă o funcție vitală pentru orice firmă ce cuprinde următoarele activități și instrumente:

- *prognoza financiară;*
- *politicile financiare;*
- *strategiile financiare;*
- *planurile financiare;*
- *bugetul de venituri și cheltuieli.*

Previziunea financiară nu mai trebuie privită doar ca o reflectare pasivă a celorlalte activități, ci ca un instrument de promovare, a dezvoltării firmei, a eficienței utilizării resurselor financiare, a rentabilității lichidității, echilibrului financiar și de ținere sub control a riscului de firmă.

Previziunea financiară se realizează utilizându-se indicatori de performanță adecvați privind activitatea firmei, cu ajutorul cărora se dimensionează atât necesarul de resurse financiare, cât și profitul.

Pentru realizarea acestei proiecții este necesară raționalizarea corespunzătoare a managementului firmei, raționalizare care să pornească de la o serie de premise cum sunt:

- *premise economice*, adică cerința firească de a obține profit prin optimizarea întregii activități a firmei;
- *premise de management*, adică asigurarea concordanței între parametrii sistemului de management și cerința utilizării eficiente a resurselor